

FORDÍTÁS

ASZENETHNEK, PENTEFRÉSZ PAP LÁNYÁNAK HITVALLÁSA ÉS IMÁDSÁGA

Lélekemelő történet a gabonát gyűjtő⁴⁶ daliás Józsefről meg Aszenethről, és hogy mikénti kapcsolta össze őket Isten a házasság-igájában!

ELSŐ RÉSZ (I, 1 – XXI, 21).

ASZENETH MEGTÉRÉSE ÉS HÁZASSÁGA JÓZSEFFEL

Megismerkedés Aszenethel és környezetével (I, 1 – II, 12)

I.

1. Történt pedig a hét évig tartó bőség első évében, a második hónapban, a hónap ötödik napján, hogy kiküldte a fáraó Józsefet, hogy járja körbe Egyiptom földét. 2. József tehát elment az első év negyedik hónapjának tizennyolcadik napján Héliopolisz határába. Arról a vidékről annyi gabona gyűlt egybe, mint a tenger fővénye. 3. Volt pedig abban a városban a fáraónak egy főembere (satrapája), és ő volt a fáraó összes főemberének és nagyhatalmú embereinek a vezetője. Ez a férfiú nagyon gazdag, okos és bölcs volt, a fáraó tanácsosa, mert értelmesebb volt a fáraó minden

⁴⁶ 1Móz 41.47–49.

⁴⁷ A kanonikus 1Móz 37.39–50 mondja el József patriárka, Jakób fia történetét. József és Aszeneth házasságáról a kanonikus szöveg is tudósít (1Móz 41.41–45), de megismerkedésük és szerelmük története csak ebben a hellenista görög regényben található.

nagyhatalmú emberénél. Ennek a férfiúnak Pentefrés⁴⁸ volt a neve és ő volt Héliopolisz papja. 4. Volt pedig Pentefrésnek egy tizenyolc éves szűz leánya, aki sudártermetű, gyönyörű és bájos volt, szépsége fölülmúlta a föld minden szűz lányáét. 5. Nem az egyiptomi lányokhoz hasonlított, hanem mindenben a héberek lányaihoz volt hasonló. Olyan sudártermetű volt, mint Sára, oly gyönyörű, mint Rebeka, és olyanírára szép, mint Ráhel. Ennek a szűznek Aszeneth⁴⁹ volt a neve.

6. Szépségének azon az egész földön hirtelen terjedt és eljutott a lakott föld széléig s igyekeztek eljegyezni őt a mágások, a fővezérek és a királyok fiai, az ifjak meg a hatalmasok mindnyájan. Sok viszály volt köztük miatta és megkísérelték, hogy harcoljanak egymással Aszenethért. 7. Hallott felőle a fáraó elsőszülött fia is és egyre rimánkodott apjának, hogy adja őt neki feleségül. 8. Azt mondta a fáraónak az elsőszülött fia: – Add nekem Aszenethet, Pentefrésnek, Héliopolisz papjának lányát feleségül! Apja, a fáraó, így felelt neki: – Miért keresel önmagadnál alacsonyabb rangú asszonyt? Hát nem te vagy egész Egyiptom királya? 9. Nemde Jójákim Moáb⁵⁰ királya lányát jegyezték el neked? Ő nagyon szép királylány. Őt vedd hát magadnak feleségül!

⁴⁸ Az egyiptomi pap neve a kanonikus szövegben: Pótifera, a regényben Pentefrés, Héliopolisz, azaz a Nap városa, héberül: Ón (1Móz 41.45, 50; 46.20), mai neve: Matarich. Az ókorban egyesek Mózes szülőhelyének (Josephus, Ap 2, 10), mások Szűz Mária egyik pihenőhelyének tartották (Burchard, Unterweisung, 139).

⁴⁹ A hős nő neve több változatban maradt fenn. Héberül: Aszenath, görögösen: Aszeneth vagy Aszenétisz, egyiptomi neve valószínűleg azt jelenti: Neith istennőhöz tartozó.

⁵⁰ Moáb országának nevezték az Ószövetségben a Holt-tengertől keletre eső fennsíkot. (pl.: 4Móz 33.48; 5Móz 2.14). Az újszövetségi korban Kr. e. 100 Kr. u. 104-ig létezett Nabateus királyságot is bibliikus kifejezéssel így jelölték.

II.

1. Aszeneth pedig minden férfit megvetett és lebecsült, dicsekvő és dőlyfős⁵¹ volt minden emberrel szemben. Férfi nem is látta őt sohasem, minthogy egy nagy toronybans⁵² élt, melyet Pentefrészt épített a maga házában. Annak a toronynak felső részében pedig tűz szoba volt. 2. Az első szoba nagy volt és díszes, padlózatát vörös kövekből rakták ki, falait pedig különféle ékes és faragott kövekből formálták. 3. Ennek a szobának a mennyezete aranyból volt, falaira pedig az aranyból⁵³ és ezüstből készült egyiptomi isteneket függesztették; sokaságuknak nem volt se szeri se száma. Aszeneth pedig mindegyiket tisztelte és féltte, és naponként aldozatot mutatott be nekik. 4. A második szobában ott volt Aszeneth minden ékszere és ékszeres ládája.⁵⁴ Sok arany meg ezüst volt benne, arannyal áttört mintájú ruhák, válogatott értékes drágakövek és szép, illatos gyolcsruhák.⁵⁵ Ott volt hajadonságának minden ékessége. 5. A harmadik szobában együtt volt a föld minden java – ez volt Aszeneth lakrésze. 6. A további hét szobában pedig egy-egy szűz lakott,⁵⁶ mindenikük külön szobát

⁵¹ Maga Aszeneth nevezni magát bűnvalló imádságában (a XII.7-ben) gőgösnek.

⁵² Burchard, Unterweisung, 634 szerint a torony valószínűleg egy egyszemleltes házra épült második emelet lehetett. A torony említése egyaránt utal Pentefrészt gazdagságára és lányára iránti gondoskodására. Később megtudjuk (X.8; XII.15), hogy Aszeneth bátyja meghalt s így ő volt apja vagyónának örököse.

⁵³ Mind az istenszobrok anyagának (2Móz 20.23; ApCsel 17.29), mind azok sokaságának (Ézs 43.10) említése hozzátartozott a sokistenhit elleni gúnyos polémiához.

⁵⁴ Az antik világban a ruhákat nem szekrényben, hanem faragott ládákban ősszehajtvá tartották.

⁵⁵ Az arany, ezüst, drágakövek és a finom ruhák mutatták Pentefrészt gazdagságát és Aszeneth jólétét (vö.: 1Móz 24.53). Vö.: Burchard, Unterweisung, 635.

⁵⁶ Vele egykorú játszótársai és társalkodói.

használt. Ők szolgálták Aszenethet, akivel mindnyájan egykorúak voltak, mivel ugyanazon éjjel születtek, mint ő. Nagyon szerette őket. Olyannyira szépek voltak, mint az ég csillagai. Férfiember vagy fiúgyermek sohasem társalgott velük. Annak a tágas szobának, amelyben Aszeneth szüzességben élt, három ablaka volt. 7. Az udvarra nyíló első, igen nagy ablak kelet felé nézett, a második délre, míg a harmadik északra, az utcára, ahol jártak.⁵⁷ 8. A szobában pedig, az ablak előtt kelet felé néző arany fekvőhely állt. Ez a keretet arannyal átszótt bíbor anyagból készült, jácint, bíbor meg fehér lencsálakkal áttörve. 9. Ebben az ágyban egyedül Aszeneth aludt, és rajta kívül sohasem ült azon sem férfi, sem asszony. 10. Tágas udvar vette körbe a házat, az udvarnak igen magas kőfala volt, négyzet alakú kövekből épült. Az udvarban négy vasoszlop⁵⁸ állt, ezeket tizennyolc férfi őrizte, 11. erős, felfegyverzett ifjak. Az udvarban belül, a fal mellett, mindenféle gyönyörű szép gyümölcsöt termő fát ültettek, amely a szüret idejére mindenféle gyümölcsöt érlelt, gyümölcse éppen érett volt, mert az aratás ideje érkezett el. 12. Az udvar jobb oldalán elős⁵⁹ vízzű forrás fakadt,⁶⁰ a forrás szája alatt pedig négy merőedény volt, melyek a forrás vizét befogadták; innen áramlott ki a víz az udvar közepére, mely annak minden gyümölcsfáját éllette.

⁵⁷ Philonenko szövegkiadásában (= Phil. szövb.) a második ablak néz északra és a harmadik dél felé.

⁵⁸ Phil. szövb.: „vaskapu”.

⁵⁹ Phil. szövb.: „b6”.

⁶⁰ Vö.: Apk-Jel 22.1–2.

III.

1. Történt pedig a bőség hét esztendeje első évében, a negyedik hónapban, a hónap tizenharmadik napján, hogy József Héliopolisz környékére érkezett, mert összegyűjtötte a bőség idején annak vidéknek a gabonáját.⁶¹ 2. Amint pedig József ehhez a városhoz közeledett, tizenkét férfit⁶² küldött ki maga előtt Pentefrészhöz, Héliopolisz papjához, ilyen üzenettel: – Nálad pihe nek meg holnap a déli órában, ebédidőben, amikor hét ágra süt a Nap, és felülülök majd házad árnyékában. 3. Mikor ezt Pentefrész meghallotta, nagyon megörült és így szólt: – Áldott az Úr, József Istene, hogy méltónak tartott arra, hogy az én uram, József, hozzánk jöjjön! 4. Ekkor előszólította Pentefrész háza első emberét és így rendelkezett neki: – Siess és ékesítsd fel a házamat, készíts bőséges lakomát, mert holnap házunkba érkezik az a József, aki Isten hatalmas embere! 5. Amikor pedig meghallotta Aszeneth, hogy apja és anyja megérkeztek örökségük földjéről,⁶³ örvendezni kezdett és így szólt: – Megyek és megíjézem apámat és anyámat, mert megérkeztek birtokukról. Ugyanis aratási idő volt. 6. Aszeneth tehát elsietett a szobájába, ahol a ruhái voltak; magára öltötte kékszinű, arannyal áttört köpenyét és

⁶¹ Vö.: 1Móz 41.35.

⁶² Vö.: 1Móz 41.35. A 12 férfi kiküldéséhez: Mt 10.5-40 (Jézus kiküldi a 12 tanítványt). Angyalí lények vagy Isten emberei megvendégelése motívumához: 1Móz 18.1-8; Mk 14.12-16; Lk 19.5. Vö. ellentétként: Lk 7.4-7-tel!

⁶³ Burchard szerint (Unterweisung, 638) talán semitizáló kifejezés, amelynek azonban nincs bizonyító anyaga más szövegekben. De esetleg gondolhatunk arra, hogy a zsidó léviák birtokaival (5Móz 18.1-8), sőt magának Pentefrésznek birtokával (1Móz 47.22-26) lehet ezt a fogalmat összekapcsolni.

aranyövet kötött dereka köré, karkötőt húzott kezeire meg lábaira, aranyapucsb⁶⁴ bújttatta lábait, nyakára drága ékszerrel csatolt. Értékes kövek díszítették ezt köröskörül, a karkötőkbe és a drágakövekbe pedig mindenütt egyiptomi istenek nevei voltak bevésve, sőt minden bálvány arcását is belemetszették a kövekbe. Fejére tiarát helyezett, diadémot erősített halántéka köré és könnyű fátollal takarta le arcát.

IV.

1. Miután lesietett felszobájából a lépcsőn, bement apjához és anyjához, köszöntötte, aztán megcsókolta őket. Nagy örömmel örült Pentefrész és felesége, amikor meglátták lányukat, Aszenethet, mert olyan ékesnek látták őt, mint Isten menyasszonyát.⁶⁵ 2. Kíárták eléje mindazokat a javakat, ami birtokukon termelt és lányuknak adták. Örült Aszeneth ezeknek a javaknak és az érett őszi gyümölcsöknek, a szőlőnek, meg a datolyának, a galamboknak,⁶⁶ a gránátalmáknak meg a fügének, mert pompásak és jóízűek voltak. 3. Szólította pedig Pentefrész a lányát: – Gyermekem! Az így felelt: – Íme, itt vagyok apámuram.⁶⁷ 4. Apja azt mondta neki: – Ülj közénk és közlöm veled a mondanivalóm. 5. Aszeneth tehát leült apja és anyja közé. Apja, Pentefrész pedig jobbája vette lányának jobb kezét, megcsókolta⁶⁸ és azt mondta

⁶⁴ Az eredeti szó jelentése bizonytalan. Annyi tudható, hogy először a perzsák viselték, vö. Burchard, Unterweisung, 638.

⁶⁵ Valószínűen: isteni menyasszony, azaz valamelyik pogány isten menyasszonya. Újszövetségi értelméhez vö.: Jel 21.2.

⁶⁶ A „galambok” szó ide schvyan sem illik. Talán elírás történt: ΠΕΡΙΟΥΡΑΙΩΝ (galamboknak) helyett: ΠΕΡΟΥΡΑΙΩΝ (barackoknak)?

⁶⁷ Hagymányos formája a beszélgetés kezdetének, vö.: 1Sám 3.4.

⁶⁸ A lányát? A lánya kezét? A pontos jelentés nehezen dönthető el.

neki: – Gyermekem! 6. Aszeneth így válaszolt: – Íme, itt vagyok! Szóljon hát az én apámuram! 7. Pentefrés, az édesapja, így szólott hozzá: – Lásd, József, Isten hatalmas embere eljön ma hozzánk. Ő pedig egész Egyiptom földjének vezetője, 69 mert a fáraó őt nevezte ki a mi egész földünk fejedelmévé. Most vidékünkön gyűjti a gabonát, 70 hogy megmentse azt az eljövendő éhínségtől. Ez a József istenfélő⁷¹ férfi, józan gondolkodású és szűz, amint te is vagy ma. József bölcsesség és ismeret tekintetében hatalmas, Isten lelke nyugszik rajta és az Úr kegyelme van vele. 8. Jőjj hát, gyermekem, és ajándékozzad magad neki feleségül. Légy menyasszonya, ő pedig örök időre a völgyényed lesz. 9. Amint Aszeneth meghallotta apja beszédeit, piros veríték öntötte el arcát, nagy haragra gerjedt és ferde szemekkel nézett fel apjára, miközben ezt mondta: – Miért beszél így az én uram és atyám, és miért akar ezekkel a szavakkal engem kiszolgáltatni ennek az idegen származású, számkivetett és rabszolgaként eladott férfinak, mint valami hadifoglyot? 10. Nem ez a Kánaán földjéről való pástornak a fia, 72 akit rajta kaptak? Nem ez, aki úrnőjével hált⁷³ és az ura sötét börtönbe vetette őt, és a fáraó kihozta őt a börtönből, annak következtében, hogy a fáraó álmát megfejtet-

⁶⁹ 1Móz 45.26a.

⁷⁰ 1Móz 41.47–49.

⁷¹ A θεοσεβής (istenfélő) a vallását komolyan vevő zsidó embert jelentette (Jn 9.31), míg az εὐσεβής (kegyes) olyan pogány eredetű ember, aki elfogadta a zsidó monoizmust, de nem lett zsidóvá (ApCsel 10.2). A kifejezés a görög Ószóvetségben (LXX) gyakori, a profán irodalomban és az Újszövetségben nem ismeretes.

⁷² A megalázó kifejezések egész sorával illeti Aszeneth Józsefet: idegen, számkötött, rabszolga, pástornivadék. Ami az utóbbit illeti, 1Móz 46.34 szerint: Az egyiptomiak utálatosnak tartanak minden juhászort.

⁷³ Utalás József és Potifár felesége történetére, 1Móz 39.

te, 74 amint az egyiptomi öregasszonyok szokták az álmokat értelmezni? 11. Nemde? Hanem én inkább a király elsőszülött fiához fogok férjhez menni, 75 mivel ő Egyiptom egész földjének királya. 12. Pentefrés ezeket hallva, szégyellt tovább beszélni lányával Józsefről, mivel lánya vakmerőn, fennhéjázón és haragosan felelt neki.

V.

1. És íme egy ifjú Pentefrés szolgahadából berontott és azt mondta: – Íme, József az udvarunk ajtaja előtt áll. 2. Ezeknek a Józsefről szóló szavaknak a hallatára Aszeneth elmenekült apja és anyja színe elől, felment a felső emeletre, bement szobájába és a keletre néző nagy ablakhoz lépett, hogy megpillantsa Józsefet, aki az ő apja házába jött. 76 3. Pentefrés, felesége és egész rokonsága pedig kiment a Józseffel való találkozára. 4. És megnyitották a keletre néző udvari kaput, József pedig, aki a fáraó második számú harcokcsijában⁷⁷ ült, behajtott. Négy hófehér, aranyzablajú ló volt befogva a harcokcsi elé, az pedig színarannyal volt beborítva. 5. József pedig igen különleges fehér ruhát viselt, köntöse általvetője pedig arannyal áttört Büsszosz-i bíbor volt; aranykoszorú övez-

⁷⁴ Utalás 1Móz 41.1–36-ra.

⁷⁵ Az antik világban érthető volt, hogy egy előkelő leány irzott attól, hogy házassága által alacsonyabb társadalmi kategóriába jusson. A regény későbbi részében Aszeneth majd keservesen megbánja fennhéjázását.

⁷⁶ Művészién ábrázolja a szerző a szülők József iránti tiszteltetését, illetve Aszeneth elrejtőzködésének ellentétét. Ugyanakkor azt is szépen érzékelteti, hogy a lány, aki nemrég oly megyetően szót Józsefről, most mégis olyan kíváncsián akarja őt látni szobája ablakának rejtékéből.

⁷⁷ Az itt szereplő szó kétkerékű, nyitott kocsi jelentett, általában álltak benne, de ulti is lehetett (ApCsel 8.28).

te fejét, a koszorú körül tizenkét kiválasztott kő és a tizenkét követ tizenkét arany napsugár.⁷⁸ Királyi jogar volt a bal kezében és jobbajában kinyújtott olajágot tartott, melynek gyümölcse olajtól duzzadt. 6. Miután pedig József belépett az udvarba, a kapukat bezárták.⁷⁹ Az idegenek pedig, mind férfiak, mind asszonyok, az udvaron kívül maradtak, mert a kapuőrök becsukták és bereteszelték az ajtókat, és kizártak minden idegent. 7. Pentrefész, a felesége és egész rokonsága kivonult, lányok, Aszeneth kivételével és arccal a földre borultak József előtt.⁸⁰ József pedig kiszállt kocsijából és barátságosan üdvözölte őket jobbajával.

VI.

1. Amikor Aszeneth Józsefet megpillantotta a harcocsin, heves fájdalom nyilallt a szívébe⁸¹ és összeroppant a lelke, térdei pedig megremegtek. Egész testében összetört s nagy félelem lepte meg felsóhajtott és a szívében ezt mondta:

2 —Én nyomorult, mit fogok most tenni?

Nemde, ilyen szavakat szóltam: „Jön József, a Kánaán földjéről való pásztor fia”?

És most, íme, a Nap jön hozzám az égből a hintaján.⁸²

⁷⁸ József királyi öltözetet visel. 1Móz. 41. 42.; Eszter 8. 15. Némelyek szerint a leírásban bizonyos jelek még a napistenre, Héliosra is utalnak, de ezek magyarázhatók úgy is, hogy Jahvera utal a nap-szimbólum, a 12-es szám pedig a pátriárkákra vagy Izrael tizenkét törzsére.

⁷⁹ Mt. 25. 10b.

⁸⁰ A jelenet 1Móz. 37. 9-10-re, József álmára és annak részbeni megvalósulására, 1Móz. 42. 6-ra emlékeztet.

⁸¹ Vö.: Lk. 2. 35-tel, ahol Szűz Máriaról van szó.

⁸² A hintaján utazó Nap motívuma ismert volt. A szöveg arra is utal, hogy a Nap városába (Hélio-polisz) most megérkezik a Nap.

és még ma betér a házukba,

s úgy világit abban, mint fény a föld fölött!

3. Ó, én oktalan és vakmerő, aki semmibe vettem őt

és gonosz dolgokat szóltam felőle,

és nem tudtam, hogy József az Isten Fia!

4. Mert az emberek közül ki fog valaha ilyen szépségeset⁸³ nemzeni?

És milyen anyaméh fog szülni ilyen fényességet?

Ó, én nyomorult és oktalan,⁸⁴

Hiszen én rossz dolgokat szóltam felőle apámnak.

5. És most hová meneküljek és hogyan rejtsem el magamat az ő színe elől,

ahol nem láthat meg engem József, az Isten Fia?

Mert gonosz dolgokat szóltam felőle!

6. Hová menjek és hová rejtőzjek?⁸⁵

Hiszen ő minden rejtett dolgot észrevesz!

Mert semmilyen titok sincs rejtve előtte, amiatt a nagy világoosság miatt, amely benne van.⁸⁶

7. És most legyen hozzám kegyes József Istene,

mert gonosz dolgokat szóltam tudatlanságomban ellene!

8. Most pedig adjon engem apám Józsefnek szolgálóként

és örök időkhöz rabszolgánoként szolgáljni⁸⁷ fogom őt!

⁸³ József szépségéről már 1Móz. 39. 6 is szól.

⁸⁴ Az oktalanságból fakadó vétkezés nem olyan súlyos, mint a szándékos.

⁸⁵ Zsolt. 139. 7.

⁸⁶ Mt. 6. 23. Az antik szemlélet szerint minél több fényt bocsát ki a szem, annál élesebben lát.

⁸⁷ Aszeneth vagy a egyelőre csak rabnóként szolgáló Józsefet. Ez párhuzamos motívum Lk. 15. 19-vel, ahol a tékozló fiú szolgálóként is szívesen térne vissza az apai házába.

VII.

1. És bement József Pentefrész házába és leült a trónra és megmosták a lábát,⁸⁸ és egy külön asztalt állítottak föl neki, mert József nem evett együtt az egyiptomiakkal, ugyanis utálatos dolog lett volna ez számára.⁸⁹ 2. Amikor József feltekintett megpillantotta a kitekintő Aszenethet.⁹⁰ S így szólt József Pentefrésznek és minden rokonának: Ki ez az asszony, aki az emeleti ablakban áll? Távozzék el ebből a házból! Mert József attól félt, hogy valamilyen kellemetlensége támad ebből. 3. Ugyanis valósággal tolongtak körülötte Egyiptom földjén a főemberek és satrapák asszonyai és leányai, hogy vele háljanak.⁹¹ Az egyiptomi asszonyok és lányok ugyanis, akik valaha meglátták Józsefet, sokat szenvedtek az ő szépsége miatt. El is küldték hozzá követeket az asszonyok, 4. József azonban megvetette mind őket, mind a követeket, akiket hozzá küldtek arannyal, ezüsttel és nagy értékű ajándékokkal; ez utóbbiakat pedig büszkén és fenyegetőzve utasította vissz-

⁸⁸ A lábmosság a vendégszeretet hagyományos kifejezése volt az ókori Keleten (1Móz 18,4; Lk 7,44; Jn 13,1-17). Később látni fogjuk, hogy a jegyespár-házaspár kapcsolatát is jellemezhetette (XX,2-3).

⁸⁹ Az elkülönülés az asztalnál az 1Móz 43,32-ben éppen fordított irányú: ott az egyiptomiaknak volt utálatos a héberekkel együtt enni, mert azok juhásztorok voltak, itt Józsefnek lett volna utálatos, ha az egyiptomiakkal lenne asztalközösségben. Magtartása a pogány isteneknek felajánlott áldozatokból készült, tehát tisztátalan ételtől való kultikus elkülönüléssel magyarázható. A Gal 2,11-14 mutatja, hogy a kegyes zsidók még a hellénizmus korában sem vállaltak asztalközösséget másokkal s az apostolok is csak fokozatosan szabadultak fel ettől a kötöttségtől, pedig Jézus utalt erre a lehetőségére szavaival (Mt 8,11-12; Mk 7,24-30) és példát adott erre a kegyes lakosságú területen tartott négyezer ember megvendégelésével (Mk 8,1-10).

⁹⁰ 1Krn 15,29.

⁹¹ Az egyiptomi asszonyok József iránti vonzódása motívuma mögött a kanonikus Potifárné-történet áll (1Móz 39).

szá. Mert azt mondta József: – Nem fogok vétkezni az Úr színe előtt,⁹² aki atyámnak, Izráelnek Istene, sem pedig atyámnak, Jákóbnak a színe előtt. 5. Ugyanis József mindig szeme előtt tartotta Jákóbnak, az ő atyjának arcát és megemlékezett annak parancsolatairól, mivel Jákób azt mondta fiának, Józsefnek és testvéreinek, és minden fiainak: – Erősen őrizkedjétek fiaim az idegen asszonytól,⁹³ nehogy vele háljatok, mert a közösség azzal veszedelmekre és romlásotokra lenne. 6. Ezért mondta azt József, hogy „távozzék ez az asszony a házból.” 7. Pentefrész azonban azt mondta neki: – Uram, az asszony, akit az emeleten láttál állni, nem idegen, hanem a mi lányunk, aki szűz,⁹⁴ minden férfit gyűlöl és idegen férfi nem látta őt sohasem, kivéve téged e mai napon. Ha pedig akarod, idejön és köszönt téged, mert a mi lányunk a te nővéred. 8. Nagy örömmel örvendett ezen József, mivel Pentefrész azt mondta: – „Szűz és minden férfit gyűlöl.” Azt gondolta József magában: ha szűz, aki minden férfit gyűlöl, akkor nem zavar engem. Így szólt hát József Pentefrészhez és feleségéhez, és egész rokonságukhoz: – Ha a ti lányotok és szűz, akkor jöjjön, mert az én nővérem ő, és a mai naptól fogva nővéremként szeretem őt!

⁹² A mondat hasonló József tiltakozásához Potifárné csábításával szemben: 1Móz 39,7-10.

⁹³ Hithű zsidó csak akkor vehetett feleségül pogány asszonyt, ha az előbb áttért. Vö.: 1Móz 24,37.

⁹⁴ Burchard szerint (6,48. jegyzet) a lány crénye itt természetesen előfeltétele későbbi megterésének (ApCsel 10,34-35).

1. És felment érte Aszeneth anyja az emeletre és József elé állította Aszenethet. Pentefrész pedig azt mondta lányának, Aszenethnek: – Köszöntsd a te fivéredet, mert ő is szűz, mint te is vagy és minden idegen asszonyt gyűlöl, amint te minden férfit. 2. Ekkor Aszeneth azt mondta Józsefnek: – Légy üdvözölve, uram, áldott legyen a Magasságos Isten!⁹⁵ 3. József pedig így válaszolt neki: – Áldjon meg téged az Isten, aki mindeneket megelevenít!⁹⁶ 4. Pentefrész ekkor azt mondta lányának, Aszenethnek: – Eredj és esköld meg a fivéredet! Amint azonban odajárult, hogy Józsefet megcsókolja, József kinyújtotta jobb kezét,⁹⁷ Aszeneth két melle közé tette, olyanok voltak mellei, mint a szép almák, s így szólt: 5. – Nem illik az istenfő férfihoz, aki szájával az élő Istent áldja és az élet áldott kenyerét eszi, és a halhatatlanság áldott poharát issza, és a romolhatatlanság kenetével fel van kenve, hogy idegen asszonyt megcsókoljon, aki szájával halott és néma bálványoknak mond áldást, és azok asztaláról halálra fojtó kenyeret eszik és ital-áldozatukból az abban leleselkedő halál poharát issza,⁹⁸ és a veszedelem kenetével kap felkenetést. 6. Az istenfő férfi azonban az ő anyját, anyjától, valamint a törzséből és rokonságából való nővé-

⁹⁵ A LXX-ben és a görög nyelvű zsidó irodalomban gyakori, az Újszövetségben ritkább köszöntésmód az, ahogy Aszeneth köszönti Józsefet (Móz 14, 19. ApCsel 16, 17).

⁹⁶ A mindent megelevenítő = életre keltő Istenről: Jn 5, 21; Róm 4, 17.

⁹⁷ Hierodotosz szerint tilos volt az egyiptomiaknak görögöket megcsókolniuk, később pedig tudunk arról, hogy tilos volt a keresztényeknek pogányokat így köszönteniük (Burchard, 649).

⁹⁸ Pál arra inti a gyülekezetet, hogy ne egyenek a bálványoknak szentelt kenyérből és ne igyanak az azoknak felajánlott poharból, mert akkor démonokkal lesznek közösségben (1Kor 10, 18–22).

rét csókolja meg, és a maga házastársát, akik szájukkal az élő Istent áldják. 7. Hasonlóképpen az istenfő asszonyhoz nem illik, hogy idegen férfit csókoljon meg, mert utálatos dolog ez az élő Isten előtt. 8. Amint pedig Aszeneth meghallotta József beszédét, fájdalom járta át a szívét, nagyon elszomorodott és felsóhajtott. Mereven nézett Józsefre, tágra nyíltak szemei és könnyel teltek meg. Látta őt József és igen megszánta őt, belé is fájdalom hasított, mert József szelíd volt és irgalmas, és félte az Urat, az Istent. 9. Felemelte tehát jobbját Aszeneth feje fölé és így szólt:

Uram, atyámnak, Izráelnek Istené,

Magasságos, Hatalmas, ki a világoságra hív és a halálból az életre!

Uram! Te magad elevenítsd meg

és áldd meg ezt a szűzet,

újítsd meg a Te Lelked által,

formáld újjá a Te rejtelmes kezeddél,

elevenítsd meg újra a Te életeddel,

tápláld az élet kenyérével,

itasd meg az áldás poharával,⁹⁹

tisztítsd meg népeddel együtt

őt, akit születése előtt kiválasztottál magadnak,

és vidd be őt a Te nyugalmadba,¹⁰⁰

amit választottadnak készítettél,

és éltesd az örök élettel minden időben!

⁹⁹ Az Újszövetség úrvacsorai nyelvezetével egyezően beszél itt József: Jn 6, 35; 1Kor 10, 16.

¹⁰⁰ Vö.: Zsid 3, 7–4, 13.